

MAANDBLAD VAN „OUD-UTRECHT”

VEREENIGING TOT BEOEFENING EN TOT VERSPREIDING VAN
DE KENNIS DER GESCHIEDENIS VAN UTRECHT EN OMSTREKEN

31 MAART
1948

ONDER REDACTIE VAN:
G. A. EVERS

21e JAARGANG
Nº 3

UITGAVE DER VEREENIGING. ADRES: VAN SPEIJKSTRAAT 20

Ingevolge papiertoewijzing van het „Bureau Papierver-
deeling Pers”, nr. 1660/2837/V-20, verschijnt deze uitgave
maandelijks en is de omvang van dit nummer 8 bladzijden,
formaat 16 × 25 cm.

MEDEDEELINGEN UIT DE VEREENIGING.

De Herdenkingsbijeenkomst bij het 25-jarig bestaan van Oud-Utrecht heeft op 12 Maart 1948 plaats gehad in de Senaatszaal der Universiteit volgens het programma in het vorige nummer afgedrukt.

Als gasten mochten wij begroeten den Commissaris der Koningin in de provincie Utrecht, Burgemeester en Wethouders van Utrecht en den Gemeente-secretaris, den Secretaris van Curatoren en den Rector Magnificus der Rijksuniversiteit, afgevaardigden van het Historisch Genootschap, het Oudheidkundig Genootschap Niftarlake en de vereniging Flehite, de directies der plaatselijke musea en leezalen en andere autoriteiten. Een „collegiale en parelende gelukwens” van onze zustervereniging Amstelodamum aan „het zilveren „Oud-Utrecht” kwam tijdens de bijeenkomst binnen. De Burgemeester, Mr. Dr. G. A. W. Ter Pelkwijk, eere-lid der Vereeniging, sprak een hartelijk woord van gelukwensch en memoreerde de goede verstandhouding, die steeds tusschen de Gemeente en Oud-Utrecht bestaan heeft.

Het zal de leden, die niet aanwezig waren, verheugen te vernemen, voorzoover zij het niet reeds in de courant lezen, dat aan Dr. W. A. F. Bannier en den Heer G. A. Evers, die hun zilveren jubilé als bestuurslid herdachten, onder algemeene instemming het eere-lidmaatschap werd aangeboden, uit erkentelijke waardeering voor het vele, dat zij in de afgelopen 25 jaren in verschillende qualiteiten voor Oud-Utrecht gedaan hebben.

Op deze bijeenkomst werd ter bezichtiging gesteld het geschenk, dat de vereeniging aan de leden ter herinnering aanbood: een

voortreffelijke reproductie van een teekening in kleuren door Jan de Beyer, voorstellende de Ganzenmarkt te Utrecht in 1767. Inmiddels hebben alle leden een exemplaar daarvan ontvangen. Van verschillende zijden mocht het bestuur bewijzen van oprechte bewondering vernemen. Die bewondering komt geheel toe aan de N.V. Joh. Enschede & Zonen te Haarlem, die den alouden roem van haar grafische inrichting ook in deze praestatie ten volle wist te handhaven. De plaat is vervaardigd in 6 kleuren offsetdruk in in een oplage van 800 exemplaren.

N.a.v. DE VOORJAARSSCHOONMAAK IN DE PROVINCIE UTRECHT.

Tot de oude gewoonten die, bij alle vervlakking van het leven, nog altijd stand houden en ook in de provincie Utrecht in zwang blijven, behoort de voorjaarsschoonmaak, waarbij de huisvrouw haar liefde voor de zindelijkheid, die tot de specifiek Nederlandse eigenschappen — zo men wil: deugden — wordt gerekend, dagenlang botviert op huis en huisraad, maar zeer gedeeltelijk tot genoegen van haar mannelijke huisgenoten. In de stad moge deze schoonmaak dan in de loop der jaren van minder omvang en betekenis zijn geworden, vooral op het platteland houdt men onder de boeren deze schoonmaak nog altijd in ere. In het algemeen bestaat er daar trouwens ook meer behoefte aan een grondig schoonmaken van woning en meubilair, al was het alleen maar omdat men er doorgaans meer last van het vocht heeft dan in de stad.

Op haar laatst uitgezonden vragenlijst heeft de Dialectencommissie van de Kon. Nederl. Akademie van Wetenschappen een aantal vragen gesteld over voorwerpen en handelingen, die bij het schoonmaken te pas komen. Zo wordt er gevraagd naar de namen van bezems, borstels en boenders, stoffer en blik, mattenklopper, spons en zeem, vaatdoek, emmerrek, emmer enz. en naar werkzaamheden als schrobben, boenen, vegen, schuren, dweilen, zemen, poetsen e.d. Voor de meeste van deze woorden en termen bestaat een grote verscheidenheid, ook in onze provincie. Zo heet de bezem, waarmee de straat wordt geschrobd, er respectievelijk bezem, takken-, hei-, rijssen, garde-, tenen- en stalbezem. Het voorwerp waarmee men houtwerk, pannen enz. schoonmaakt, heet er boender, borstel en schuier; voor speciale doeleinden heeft men daarnaast nog pannenboenders of -borstels, gootsteenboenders of -bezems en (in Spakenburg) teerproppen. Het voorwerp waarmee vloeren en vloerkleden stofvrij wordt gemaakt, heet doorgaans asvarken, wanneer de haren stug zijn, en stoffer of zachte stoffer, wanneer het zachte haren heeft. Stoffer en blik worden ook wel (as)varken en blik genoemd. De dweil behoudt overal deze naam,